

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА НА ЛУП-2020

1. Име и местонахождение на горското стопанство

ТП "ДГС Гърмен" носи името на с.Гърмен, където е седалището му. На северо-запад от него се намира ТП "ДГС Места", на северо-изток - ТП "ДГС Селище", на изток - ТП "ДЛС Дикчан", а на юг и юго-запад ТП "ДГС Гоце Делчев".

Територията на ТП "ДГС Гърмен" се намира в Благоевградска област. Обхваща **Община Гърмен** със съответните землищата в нея - с.Гърмен, с.Ковачевица, с.Горно Дряново, с.Лещен, с.Дебрен, с.Ореше, с.Крушево, с.Долно Дряново, с.Дъбница, с.Марчево, с.Огняново, с.Балдево, с.Скребатно, с.Осиково, с.Рибново и с.Хвостяне.

Пътищата от държавната пътна мрежа в района обхващат само ниските части от горските комплекси и нямат съществено значение за стопанската дейност. Основната пътна артерия е шосето Гоце Делчев-Доспат, което минава по южната граница на стопанството. От него се отклоняват асфалтови шосета през общинския център с.Гърмен за с.Ковачевица през с.Лещен и с.Горно Дряново и за с.Рибново през селата Марчево, Огняново, Скребатно и Осиково, с продължение от с.Рибново за с.Осеново, Община Банско. От с.Господинци минава пряк асфалтов път, свързващ Гоцеделчевското шосе със с.Огняново през с.Балдево. Преди с.Долно Дряново има редица локални отклонения за селата Дебрен, Дъбница, Хвостяне и за с.Ореше през с.Крушево.

Горското шосе по р.Канина до местността "Беслет", строено още 1934-1947 година от Беслетското лесничейство тогава, е било асфалтирано, но в момента настилка е в окаяно състояние. През ревизионния период е построен обиколният път – автомобилен път IV-та категория – над с.Ковачевица, който тръгва преди с.Горно Дряново, изкачва се до границата с ТП "ДЛС Дикчан", минава през местността "Топа" и се свързва с горското шосе от с.Ковачевица при "Железния мост". По-голямата част от автомобилния път към "Вищерица" беше реновиран в годината на таксацията и вече е IV-та категория.

От шосетата и автомобилните пътища IV-та категория всред горските масиви за нуждите на горското стопанство се отклоняват множество камионни, трупчийски и коларски пътища, по които се извозва дървеният материал.

Повечето горски пътища са земни и могат да се ползват само при сухо време. Пътната мрежа в стопанството е достатъчна, но голямото количество паднала дървесина от снеголома и ветровала през 2019 година създава много трудности за правилното стопанисване на гората и е причина за съществуването на затворени и недостъпни басейни.

В административно отношение ТП "ДГС Гърмен" е териториално поделение на Юго-западното държавно предприятие – гр.Благоевград и е в района на дейност на Регионална дирекция по горите – гр.Благоевград.

2. Физико географска характеристика

2.1. Географско положение

ТП "ДГС Гърмен" се намира между 41°34' и 41°46' северна ширина и 23°50' и 23°55' източна дължина по Гринуич.

Горите и горските площи са разположени по юго-западните склонове и предпланини на най-южния дял на Родопите – ридът "Дъбраш". Горското стопанство

има неправилна петогълна форма с дължина от север на юг около 31.0 км и ширина от изток на запад около 21.5 км.

2.2. Релеф

В морфографско отношение, релефът в района на стопанството обхваща юго-западната част на Рило-Родопския масив. Западните Родопи представляват огромен наклонен на изток блок, дълбоко нарязан от сложна долинна система. Между долините се простират дълги, мощни ридове. Горските комплекси на стопанството се намират на най-южният от тях - Дъбрашкия рид (Доспатска планина), чиято южна граница следи долината на р.Места.

Съвременният релеф на планината е започнал своето развитие от началото на Неогена, когато старата кристалинна основа е била силно разломена. Планинският ѝ облик се дължи на силното епейрогенно издигане през този период. Под влияние на продължителната денудация и периодичното затишие на епейрогенното издигане Родопите са били подлагани на неколкостепенно заравняване. За тези етапи в развитието на родопския релеф говорят широките и плоски върхове и заоблени била. Ридът "Дъбраш" се характеризира с едно такова плоско билно равнище, лежащо на 1600-1800 м надморска височина, с най-висок връх "Беслет" (1938.0 м н.в.). То е вододел на реките Доспат и Места и наклонът му намалява в югоизточна посока.

На територията на горското стопанство главното вододелно било на **Родопския дял "Дъбраш"** се включва на тройната граница с държавно ТП "ДГС Места" и ТП "ДГС Селище". На юго-изток се изкачва през "Пирамидата" (1814.7 м н.в.) до вр."Беслет", който се явява и най-високата точка на стопанството. След това се спуска през "Кулата" (1772.6 м н.в.), вр."Ючардъч" (1754.6 м н.в.), "Каялийски връх" (1748.4 м н.в.), "Седлото" (1652.3 м н.в.) и "Ранча" (1597.3 м н.в.) до местността "Казаните" (1718.8 м н.в.) и излиза от района на стопанството, където започва границата с ТП "ДЛС Дикчан". По цялото си протежение представлява естествена граница с ТП "ДГС Селище". От главното вододелно било на юг – юго-запад се спускат редица била като:

- **Рибенски рид** е на западната граница на стопанството с ТП "ДГС Места". Билото е вододел на р.Рибненска и р.Буковска. Най-високата му точка е вр."Рибенски чал" (1676.8 м н.в.). От него на юг над вододайната зона "Илистен" се спуска границата с ТП "ДГС Гоце Делчев".

- **"Лисец"** е било отклоняващо се на юго-изток от Рибенски рид и е гранично за горскостопанските участъци "Вищерица" и "Осиково". Разделя водосборните басейни на реките Вищерица и Рибненска. Най-високите негови върхове са "Влашка могила" (1599.9 м н.в.), "Лисец" (1575.8 м н.в.) и "Капаклията" (1551.4 м н.в.).

- **"Алания"** е вододел на р.Вищерица и Караелезкото дере (Сърнешка река). Билото започва от вр."Беслет", спуска се в южна посока през "Караташ" (1676.7 м н.в.), "Али алан" (1590.9 м н.в.) и "Орловица" ("Картаджие") и е граница между горскостопанските участъци "Беслет" и "Вищерица".

- **Сърнешки рид** също се спуска на юг от вр."Беслет" през "Курт борун" (1810.1 м н.в.), "Караелезето" и слиза в местността "Беслет". Вододел е на Караелезкото и Беслетското дере.

- **"Кучулийски ранч"** започва на юг от "Каялийски връх" (1748.4 м н.в.) и през "Кучулиите" и "Ризова скала" слиза в местността "Беслет". Вододел е между Беслетското дере и горното течение на р.Канина.

- **Караорманското било** е вододел на р.Канина и р.Бистрица. Ако проследим границата на стопанството с ТП "ДЛС Дикчан", тя слиза по Казански дол и след водослива му с Пърдиконски дол, по р.Бистрица. Изкачва се по камionenния път до

местността "Гроба" и от там на изток тръгва по Караорманското било. По това било по-високите гранични точки са върховете "Чукурски бук" (1704.6 м н.в.), "Кюмка" (1572.8 м н.в.), "Топа" (1565.0 м н.в.) и т.н.

- "**Кребулка**" е било отклоняващо се на юго-запад от Караорманското, което започва от вр."Кюмка" и се спуска над с.Лещен. Разделя водосборните басейни на р.Канина и Върбишки дол и играе ролята на граница между горскостопанските участъци "Топа" и "Гърмен".

За разлика от заоблените и добре очертани била, склонове се спускат стръмно към врязаните в тях водни течения, а на места са силно скалисти, урвести и отвесни. Денивелацията между билата и доловете се движи в рамките от 400 до 900 м. Това се дължи на редицата разсядания и флексурни огъвания вследствие на тектонските движения през Плиоцена, които са оформили съвременната долинна система.

Малка част от стопанството – главно ивицата тополови култури край р.Места – се намират в **Гоцеделчевската котловина** на 500 м надморска височина.

Превишенията на територията на ТП "ДГС Гърмен" са значителни – над 1400 м. Средната надморска височина е около 1400 м, като в планинската част достига до 1600-1700 м, а в Гоцеделчевската котловина - не надвишава 500 м. Най-високата точка се намира в подотдел: **464 "1"** – поляна, в района на връх "Беслет" (1938.0 м н.в.). Най-ниска точка се намира южно от с.Хвостяне, където р.Места излиза от границите на стопанството, в подотдел: **268 "и"** – тополова култура на 465.0 м н.в. между дигата и реката.

2.3. Хидроложки условия

Районът на ТП "ДГС Гърмен" се отличава с голяма гъстота на хидрографската мрежа – 2-2,5 км на 1 кв.км площ. Всички водни течения се намират във водосборния басейн на река Места.

Река Места води началото си от сливането на двете извирани от Рила реки – Бяла и Черна Места. Образува пролома "Момина клисура", който разделя Родопите от Пирин и след Гоцеделчевската котловина навлиза в Република Гърция, където при Саръшабанското поле се влива в Егейско море. Общата дължина на реката е 273.0 км, а само в България – 125.9 км. Водосборният ѝ басейн е 2785 кв.км, като включва еднотипни ландшафти – източните склонове на Пирин, южните склонове на Рила и западните склонове на западнородопския рид "Дъбраш". Планинският характер на водосборната площ оказва влияние върху развитието на по-гъста речна мрежа и на значителното участие на снежни води във формирането на оттока. Средният ѝ годишен отток при гр.Хаджидимово е 32.37 куб.м/сек. В района на стопанството р.Места се явява като юго-западна граница с ТП "ДГС Гоце Делчев" по протежение на 17.2 км от с.Господинци до с.Хвостяне. Най-големите ѝ леви притоци са р.Канина и р.Бистрица, но в нея директно се вливат Рибненска река и редица по-малки водни течения, като дол Сърба, Селишко дере, Габровски дол, Върбишки дол и други.

Река Канина води началото си от главното било на рида "Дъбраш" - между "Ранча" (1597.3 м н.в.) и вр."Св.Петър" (1744.7 м н.в.). Тече в южна посока до "Порязов чарк", откъдето тръгва на запад до водослива си с река Вишерица и малко след това отново поема на юг. В началото меандрира в сравнително широко корито, с малък наклон и ливади по бреговете, но в района на с.Ковачевица образува живописно ждрело с много стръмни, скални склонове и каскада от вировете и водопади. Тук се намира "Синият вир", който е известна туристическа дестинация. Влива се в р.Места под с.Огняново, където образува голям наносен конус. Общата ѝ дължина е 36.2 км, а водосборният ѝ басейн –

234 кв.км. Има постоянен воден дебит, който се дължи от една страна на дебелата снежната покривка задържаща се по-дълго време по високите заравнени била на планината и от друга - на гъстата растителност в горното течение на реката. Максимумът на речния ѝ отток е през пролетта – март месец, а най-силното спадане на водите – през есента – септември месец. В долното си течение има пороеен характер и при силни дъждове наводнява Огняновските минерални бани. Горното ѝ течение е хванато в събирателната деривация “Вищерица-Канина” за прехвърляне на водите към яз.“Доспат”. Бреговете ѝ в планинската част са гъсто облесени с иглолистни гори – реката преминава през Защитената местност “Беслет” и Поддържания Резерват “Тъмната гора”. В долната част обаче, са предимно скални, ерозирани, покрити с нископродуктивни насаждения и храстови формации от черна и червена хвойна. Във водосбора ѝ влизат много водни течения, по-големи от които са:

- **Река Вищерица** е най-голямото водно течение, което се влива в р.Канина. Води началото си от главното било на рида “Дъбраш”. Събира водите на Дуван дере, Елушка река, Бързата река, Караташка река, Мечикий дол и редица други по-малки водни течения. Дължината ѝ е 13.8 км. Има постоянен воден баланс, защото протича през гъсто облесен район със смесени иглолистни гори. Голяма част от водите ѝ са каптирани и обхванати от събирателната деривация “Вищерица-Канина”. На притока ѝ – Бързата река – е построено водохващане към обект “Водоснабдяване група Рибново”, около което е обособена санитарно-охранителна зона.

- **Караелезко дере (Сърнешка река)** извира от “Сърнешки рид”, тече в южна посока и след водослива си с Карабунарско дере се влива в р.Канина източно от “Чифте чарк”. Дължината му е 8.5 км. Има постоянен воден отток и в долното му течение е построено водохващане към деривацията “Вищерица-Канина”.

- **Беслетско дере** извира под вр.“Беслет” и се влива в р.Канина при местността “Беслет”. Дължината му е 10.3 км. Събира водите на Тумбарско дере, Каялийско дере, Кучулийско дере и други. Както и горепосочените реки е с постоянен воден дебит и е обхванато от събирателната деривация “Вищерица-Канина”, като първото водохващане е изградено на “Мишова поляна”.

- **Конско дере** започва под вр.“Лисец”, тече в южна посока и стръмно се спуска в ждрелото на р.Канина. В него се вливат Горни конски дол, Малчанково дере и други. Независимо от малката си дължина, има достатъчно голям воден дебит, за да се каптира и да се отдели санитарно-охранителна зона за питейно-битово водоснабдяване на с.Осиково.

- **Мочурски дол** събира водите си от местността “Казана”, “Горния мочур”, “Долния мочур” и мочурищата в района на “Троба”. Влива се в р.Канина при “Порязов чарк”. Самото име и водозахранващия район показват големия воден капацитет на това водно течение.

- **Вълчелъшка река** извира в местността “Топа”, събира водите на Кюмско дере, Солицето и други по-малки долове и се влива в р.Канина при “Симеонов чарк”. Тече в северна посока и е пълноводна през цялата година.

- **Дубрашки дол** също се спуска в северна посока от вр.“Дубраш” (1573.7 м н.в.) до “Сухия чарк”. Има постоянен воден дебит, защото се подхранва от “Студен чучур”. По пътя си преминава през високопродуктивни смесени иглолистни гори и поема водите на дола Падините.

- **Буков дол** води началото си от Сухоелски дол. Намира се в района, където р.Канина е образувала дълбок каньон и се спуска много стръмно към нея. На него се намира “Водопада” – природен феномен, използван за туристическа атракция.

- **Дряновска река** извира от южната страна на вр.“Топа” и стръмно се спуска в юго-западна посока, минава до с.Горно Дряново и след него се влива в р.Канина. Приема

водите на Църна река, Дълбокото дере, Семосемско дере, Метливец и други. Като Буков дол течението ѝ е бързо с множество водопади и вировете в долната част.

Рибненска река извира под вр.“Влашка могила“ и тече в южна посока до водослива си с р.Места при с.Господинци. Дължината ѝ е 13.8 км. Поема водите на Ечемишки дол, Мануилов дол, Масларски дол, Гроздов дол, Шаринска река, р.Куртовица, Коноп дол, Осиковска река, Скока и много други по-големи и по-малки дерета. Отличава се от другите реки в стопанството с по-ограничения си воден дебит, защото преминава през по-слабо облесен, скалист, на места карстов терен. Коритото ѝ е тясно, силно каменливо, а бреговете ѝ са много стръмни, нелесопригодни, осеяни със скални образувания и пещери. Попада в област със снежно-дъждовен режим на речния отток с изразен пролетен максимум и есенен минимум. Въпреки непостоянния си воден баланс не пресъхва през цялата година. На левия ѝ приток - р.Куртовица - е обособена вододайна зона “Илистен“, а на десния ѝ приток - Масларски дол - е обявена санитарно-охранителна зона около водовземно съоръжение “Осиково“ за питейно-битово водоснабдяване на с.Рибново.

Река Бистрица няма пряко хидрографско значение за горите, защото минава само в края на стопанството с дължина едва 2-3 км и то предимно през земеделски земи. Гранична е с ТП “ДПС Дикчан“, като с решение на Благоевградския окръжен съд № 193 от 2004 година само един отдел (242) остава на левия ѝ бряг. От територията на ТП “ДГС Гърмен“ в нея се вливат няколко къси и маловодни дерета - Сливнишки дол, Кадиев чучур, Хаджийско дере, Дреновски дол, Чешмик дол, Каменица, Кухалевско дере и т.н.

За да се оползотвори правилно оттокът на речните води се е провело голямо хидростроителство. Както вече се спомена, реките във високата част на планината са обхванати от събирателната деривация “Вищерица-Канина“, като водата по специални подземни тунели се прехвърля през рида “Дъбраш“ към яз.“Доспат“. Повечето водни течения са каптирани, изградени са много водохващания, подземни и надземни водосъбирателни и водотранспортни канали, водохранилища и изравнителни басейни на различни нива и т.н. За нуждите на населените места в района са обособени санитарно-охранителни зони около водовземни съоръжения “Торно ливаде“, “Рударя“ и “Паласовото“ за питейно-битово водоснабдяване на с.Ковачевица, “Скребатно“ и “Чатала“ за питейно-битово водоснабдяване на с.Сребатно, “Конско дере“ за питейно-битово водоснабдяване на с.Осиково, “Осиково“, “Илистен“ и водохващане “Бързата река“ за питейно-битово водоснабдяване на с.Рибново, “Лещен“ на р.Църна река за питейно-битово водоснабдяване на с.Лещен, “Чучура“ и “Чучура-римски мост“ за питейно-битово водоснабдяване на с.Дебрен, около тръбен кладенец ТК-1 при ПС “Дъбница“ за питейно-битово водоснабдяване на с.Дъбница, “Върбица“ на р.Върбица, за питейно-битово водоснабдяване на с.Ореше, “Бистрица“ за деривация “Доспат“ за питейно-битово водоснабдяване на селата Сатовча, Фъргово, Жижево, Вълкосел, Крибул и Слащен и други. В Басейновата дирекция – Западнобеломорски район са регистрирани и още редица каптажи и водосъбирателни съоръжения, които се използват за битови нужди, поливане и други дейности от местното население. В предпланинската част на района са изградени голям брой изкуствени езера, микроязовири и рибарници с комплексно предназначение – за напояване, за почивка, риболов и риборазвъждане. В горските територии изкуствено са създадени малки водни площи и гълове с локално значение. Не на последно място трябва да се спомене и строежът на чешми, който е пословичен за този район. В долината на р.Канина на 1 км северо-източно от с.Огняново има 17 топли минерални извора. Температурата на водата им е 39-43°C. На това място са построени Огняновските минерални бани.